

УДК 342.9

ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ ЩОДО СТАТУСУ БІЖЕНЦІВ

Євген ГЕРАСИМЕНКО,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена дослідженню питання про окремі особливості судового розгляду справ щодо статусу біженців у порядку адміністративного судочинства, визначенню основних напрямів удосконалення правового регулювання правовідносин, що складаються в цій сфері. Систематизовано адміністративні спори, в яких беруть участь біженці, залежно від їхнього статусу в різних типах адміністративних правовідносин. Окремо визначено адміністративні судові справи, в яких біженці виступають позивачем і відповідачем. На підставі проведеного дослідження виявлено теоретико-правові проблеми та прогалини і неузгодженості в законодавстві України; розроблено пропозиції щодо напрямів їх усунення.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, біженці, судовий розгляд, адміністративне судочинство.

CERTAIN FEATURES OF JUDICIAL REVIEW OF CASES ON REFUGEE STATUS

Yevgen GERASYMENKO,
Candidate of Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Administrative Law
of Taras Shevchenko National University of Kyiv

SUMMARY

The article is devoted to the research of the issue of particular features of the court review of cases concerning the status of refugees by the administrative courts, the definition of the main directions of improvement of legal regulation of legal relations in this field. Administrative disputes involving refugees are systematized basing on their status in different types of administrative legal relations. Administrative court cases in which refugees act as plaintiffs and defendants are defined. On the basis of the conducted research the theoretical and legal problems and gaps and inconsistencies in the legislation of Ukraine were identified; suggestions for directions of its improvement have been developed.

Key words: administrative legal status, refugees, court proceedings, administrative justice.

Постановка проблеми. Нестабільність політичного, соціального та економічного стану в окремих країнах у різних частинах світу призвела до активізації міграційних процесів серед населення планети в останні декади. Внаслідок цього сучасна міграція, безумовно, все більше набуває негативних рис: мігрантами стають особи, які змушені залишати свої країни через громадянські війни, екологічні та техногенні катастрофи, соціально-політичну нестабільність, дискримінацію та переслідування.

Проблеми, пов'язані з біженцями, актуальні і для України. Її географічне положення є одним із чинників, що свого часу сприяли створенню основних маршрутів незаконного переміщення мігрантів у Західну і Центральну Європу через нашу державу. Отже, Україна стала однією з основних держав транзиту нелегальних і легальних мігрантів до держав Європейського Союзу. За офіційними даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, в Україні станом на 30 червня 2019 р. перебуває близько 2 627 визнаних біженців та 2 171 шукач притулку станом на 13 серпня 2019 р. [5].

Після приєднання України у 2002 р. до Конвенції ООН «Про статус біженців» та проголошення курсу на євроінтеграцію постало завдання привести законодавство України про біженців у відповідність до міжнародних стандартів у цій сфері. Водночас у державі також наявні внутрішні проблеми, що, з одного боку, дещо полегшують міграційне навантаження, але з іншого – створюють додаткові труднощі в забезпеченні захисту біженців. Усе це вимагає вдо-

сконалення вітчизняного законодавства щодо правового статусу біженців і вирішення судових адміністративних спорів за їхньої участі, зокрема приведення його у відповідність до міжнародних стандартів.

Актуальність теми дослідження підтверджується нерозкритістю теми дослідження, особливо в умовах масштабного оновлення законодавства в сфері адміністративного судочинства. Адже нова редакція Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ) від 3 жовтня 2017 р. внесла фундаментальні зміни до порядку вирішення адміністративних справ. Значною мірою було змінено і законодавство щодо правового статусу іноземців та осіб без громадянства. У зв'язку з цим виникла необхідність здійснити комплексний аналіз нових положень КАСУ в контексті їхнього впливу на захист прав біженців, а також їхньої відповідності стандартам Ради Європи. Особливої актуальності темі дослідження надає той факт, що в науці адміністративного права окремо досліджувались питання правового статусу біженців та окремо – адміністративного судочинства. Однак комплексного дослідження поставленого питання досі проведено не було.

Стан дослідження. Науковий аналіз проблем біженців здійснювали відомі зарубіжні вчені Г. Гудвін Гілл, Ж. Єгер, О. Клінова, Д. Макнамара, К. Нгуен, Д. Патрик, В. Потопов, Д. Хорекенс, досліджуючи статус біженця у міжнародному праві. Останніми роками російські вчені Є. Гончаренко, А. Жеребцов, Д. Иванов, Н. Каткова, І. Кисельова, М. Лебедєв, В. Радул, Т. Регент досліджували регулювання

правового статусу біженців у Російській Федерації. Білоруські вчені Л. Васильєва, І. Фісенко досліджували правовий статус біженців у Республіці Білорусь. Зважаючи на актуальність зазначених проблем, багато вітчизняних науковців досліджували їхні загальнотеоретичні та прикладні аспекти. Деякі аспекти проблеми біженців у свої працях висвітлювали вчені-правники, а саме: В. Березняк, Ю. Битяк, І. Голосніченко, Н. Грабар, Т. Коломоєць, В. Колпаков, О. Кузьменко, М. Сірант, Г. Тимчик та інші.

Метою та завданням статті є аналіз окремих особливостей судового розгляду справ щодо статусу біженців, визначення основних напрямів удосконалення правового регулювання на основі аналізу законодавства, наукової юридичної літератури, а також розроблення на цій основі пропозицій щодо внесення змін і доповнень до чинного законодавства України про біженців і до процесуального порядку розгляду справ зазначеної категорії.

Виклад основного матеріалу. Основним законом, що визначає підстави, процедури набуття, втрати, позбавлення та зміст правового статусу біженців в Україні, є Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» (далі – Закон № 3671-VI) [1]. Цей Закон також визначає державні гарантії захисту біженців, порядок регулювання суспільних відносин у сфері визнання особи біженцем, особою, яка потребує додаткового або тимчасового захисту. Зазначений Закон був прийнятий із метою конкретизації положень Конвенції ООН про статус біженців 1951 р. та Додаткового Протоколу до неї 1967 р., до яких Україна приєдналась 10 січня 2002 р. [2].

Не вдаючись до детального аналізу поняття «біженець», необхідно зазначити, що вони становлять особливу категорію іноземців та апатридів, змушених за визначених законом негативних обставин покинути країну свого походження в пошуках притулку. Тож очевидно, що на них поширюються положення законодавства щодо прав, обов'язків та обмежень іноземців й осіб без громадянства.

Біженці як суб'єкт адміністративного права вступають із суб'єктами владних повноважень як у відносини з метою реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів, так і у відносини за ініціативою самих суб'єктів щодо реалізації ними належної їм компетенції. Отже, правовий статус біженців як суб'єктів адміністративних правовідносин має значення не лише з погляду забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів самих біженців, а й для виконання функцій і завдань держави уповноваженими суб'єктами. Під час реалізації біженцями свого правового статусу права, свободи й обов'язки біженців стають реальними, конкретизуються, деталізуються, а норми адміністративного законодавства створюють систему найбільш суттєвих правових гарантій для цього. Закріплюючи те чи інше правове становище особи, держава юридично закріплює її статус як суб'єкта права. Це означає, що держава юридично визнає за особою певні соціальні якості, які є необхідними для її участі в правовідносинах. При цьому адміністративно-правові відносини між відповідним органом державної влади та біженцями можуть складатись як у зв'язку з реалізацією останніми належних їм за законом прав і свобод, виконанням покладених на них обов'язків, порушенням органами виконавчої влади або їхніми посадовими особами прав і законних інтересів біженців, а також реалізацією суб'єктами владних повноважень своїх повноважень.

Ми погоджуємося з вітчизняним науковцем Ю.П. Римаренком, що адміністративно-правовий статус біженця потрібно розуміти як систему встановлених законодавством прав, свобод, законних інтересів, обов'язків, юридичної відповідальності осіб, які згідно з чинним законодавством визнаються біженцями, а також систему правових

гарантій дотримання їхнього статусу [3, с. 223]. В цьому контексті адміністративно-судовий механізм захисту прав біженців набуває особливого значення. Адже відповідно до статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ) справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин із метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень із боку суб'єктів владних повноважень є завданням адміністративного судочинства.

Враховуючи особливості адміністративно-правового статусу біженців в окремих типах правовідносин, в які вони вступають як суб'єкти адміністративного права, можна виокремити такі групи цих відносин:

1) щодо визначення (отримання позбавлення та втрати) статусу біженця;

2) щодо реалізації біженцями своїх прав, свобод і законних інтересів;

3) щодо перебування біженців на території України, зокрема допуску, примусового повернення і видворення;

4) щодо відповідальності біженців.

При цьому необхідно зазначити, що адміністративно-правовий статус біженців характеризується навіть не дуалізмом, а потрійністю. Зокрема, по-перше, біженці є іноземцями або апатридами, отже, до складу їхнього правового статусу включаються окремі права та обов'язки, визначені законодавством, що регулює правовий статус іноземців та осіб без громадянства. По-друге, окремі їхні права та обов'язки врегульовані законодавством України, яке регулює правовий статус громадян та інших осіб, що законно перебувають на території нашої держави. Адже відповідно до норм Розділу III Закону № 3671-VI до визначення обсягу їхнього правового статусу застосовується національний режим, за окремими винятками, і реалізація та захист цих прав відбувається в загальному порядку. По-третє, зазначеним Законом для біженців встановлюються спеціальні права та обов'язки, наприклад проходити щорічну перереєстрацію (абзац 3 частини 1 статті 16 Закону № 3671-VI).

Отже, всі адміністративні правовідносини за участі біженців умовно можна поділити на три групи:

1) в яких вони реалізують свій особливий правовий статус біженця;

2) в яких вони прирівняні до інших іноземців на території України;

3) в яких вони прирівняні до громадян України.

Враховуючи зазначене та зважаючи на завдання адміністративного судочинства, можна запропонувати класифікувати всі справи, що розглядаються адміністративними судами щодо адміністративно-правового статусу біженців, на декілька груп.

Насамперед залежно від правовідносин, в яких беруть участь біженці, адміністративно-судові справи за їхньою участю можна поділити на справи щодо спорів стосовно їхнього спеціального статусу біженця, щодо їхнього статусу як іноземців, а також які стосуються правовідносин, в яких їхній правовий статус прирівнюється до громадян. Окремо хотілося б зупинитись на особливостях судового розгляду справ саме щодо статусу біженців.

За критерієм суб'єкта звернення з позовною заявою, що відображає одночасно і мету такого звернення, можна виокремити справи за позовами біженців щодо захисту їхніх прав, свобод і законних інтересів від порушень із боку суб'єкта владних повноважень. Крім того, за цим критерієм виділяються і справи за позовом суб'єкта владних повноважень, відповідачем в яких є біженці. Очевидно, що розгляд у порядку адміністративного судочинства справ за позовом суб'єкта владних повноважень проти фізичної

особи – суб'єкта приватного права навряд чи можна більшменш логічно пов'язати із задекларованим у статті 2 КАСУ завданням адміністративного судочинства. Однак кількість таких справ постійно збільшується, що поступово перетворює адміністративне судочинство з інструмента захисту прав особи на репресивний інструмент.

Враховуючи зазначену класифікацію, пропонуємо систематизувати адміністративно-судові справи щодо власне статусу біженців так:

1. Справи за позовом суб'єкта владних повноважень про таке:

- затримання особи до прийняття рішення за заявою про визнання біженцем. Зазначені справи відповідно до частини 2 статті 289 КАСУ розглядаються за позовом Державної міграційної служби України, її територіального органу чи підрозділу, органу охорони державного кордону або Служби безпеки України. Підставою для такого затримання є вчинення порушення законодавства України з прикордонних питань або про правовий статус іноземців. Зазначені справи розглядаються місцевими загальними судами як адміністративними за місцезнаходженням суб'єктів владних повноважень – позивачів або за місцезнаходженням пункту тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні.

2. Справи за позовом біженця про таке:

- оскарження проміжних процедурних рішень територіальних органів Державної міграційної служби України щодо встановлення статусу біженця, зокрема, про відмову в прийнятті заяви про визнання біженцем, в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем, а також про відхилення Державною міграційною службою України скарг на зазначені вище рішення (частина 1 статті 12 Закону № 3671-VI).

- оскарження рішень Державної міграційної служби України щодо визнання статусу біженця, а також рішення про втрату чи позбавлення статусу біженця, про скасування рішення про визнання біженцем (частина 2 статті 12 Закону № 3671-VI).

Необхідно зазначити, що відповідно до змісту та формулювань норм частин 1 та 2 статті 12 Закону № 3671-VI строки такого оскарження мають бути окремо встановлені цим Законом. І відповідно до частини першої цієї статті такий строк встановлений для оскарження проміжних рішень в адміністративному позасудовому порядку. При цьому окремо строк для оскарження в судовому порядку цим Законом не передбачений. Частиною 2 статті 122 КАСУ встановлено, що для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється шестимісячний строк. Інших особливих строків звернення до адміністративного суду щодо цієї категорії справ КАСУ також не встановлює. Отже, для подання такого позову має діяти загальний шестимісячний строк. Однак відповідно до частини 18 статті 11 Закону № 3671-VI18 у разі невикористання особою права на оскарження протягом п'яти робочих днів із дня її письмового повідомлення про прийняття рішення про втрату або позбавлення її статусу біженця або скасування рішення про визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, Державна міграційна служба України вилучає в такої особи посвідчення біженця та проїзні документи для виїзду за кордон або визнає їх недійсними та повертає особі національний паспорт та інші документи (якщо такі є в особовій справі заявника), що перебувають на зберіганні. А відповідно до частини 19 цієї статті Закону така особа повинна залишити територію України в установленій строк, якщо вона не має інших встановлених Законом України «Про правовий статус іноземців та

осіб без громадянства» законних підстав для перебування в Україні. Фактично це означає, що особу, яка в п'ятиденний строк не подала позов до суду, змушують покинути територію України або примусово видворяють її.

Очевидно, що скорочення строку на оскарження рішень щодо позбавлення та втрати статусу біженця, зроблене при цьому в такий суперечливий спосіб, не відповідає вимогам верховенства права щодо законності та правової визначеності. Однак Вищий адміністративний суд України свого часу рекомендував враховувати, що «строк у п'ять робочих днів для оскарження рішення органу міграційної служби про відмову в прийнятті заяви про визнання біженцем або особою, або про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, встановлений частиною першою статті 12 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» (3671-17), застосовується як для подання скарги до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах міграції, так і до строків звернення до суду з позовною заявою» [4].

Не викликає жодних сумнівів, що ця ситуація має бути виправлена, а такі скорочені строки звернення до суду щодо оскарження вищевказаних рішень мають бути спеціально визначені КАСУ або має застосовуватись загальний строк звернення.

Окремо хотілося б зупинитись на інших невідповідностях законодавства України про біженців Конвенції ООН «Про статус біженців», до якої Україна приєдналась ще 2002 року. Наприклад, відповідно до виключного переліку підстав виключення із статусу біженця пункт D Конвенції відносить випадки, коли особа не потребує міжнародного захисту, або не заслуговує на нього через свою минулу поведінку. Однак, незважаючи на винятковий характер цього переліку, частина 1 статті 6 Закону № 3671-VI розширює його завдяки особам, які до прибуття в Україну були визнані в іншій країні біженцями або особами, які потребують додаткового захисту. При цьому Закон не враховує жодним чином випадків, коли, наприклад, ситуація в попередній державі притулку змінилась, і ця держава вже не в змозі чи не бажає захищати біженця, що, по суті, позбавляє біженця міжнародного захисту та ставить його життя, свободу під загрозу.

На окрему критику заслуговують положення статті 11 Закону № 3671-VI щодо позбавлення, втрати статусу біженця та скасування рішення про визнання біженцем. Зокрема, хотілось би звернути увагу на таке:

- частину 5 зазначеної статті, відповідно до якої особа позбавляється статусу біженця, якщо вона займається діяльністю, що становить загрозу національній безпеці, громадському порядку, здоров'ю населення України;
- частину 6, згідно з якою рішення про визнання особи біженцем скасовується, якщо вона повідомила недостовірні відомості, пред'явила фальшиві документи, що стали підставою для визнання особи біженцем;
- пункт 5 частини 1, яка встановлює, що статус біженця втрачається у разі, якщо особа отримала притулок чи дозвіл на постійне проживання в іншій країні.

Підставою такої критики є та сама обставина. Конвенція ООН «Про статус біженців» 1951 р. не містить подібних положень. Такий механізм позбавлення статусу, як скасування раніше прийнятого рішення про надання статусу біженця Конвенцією, взагалі не передбачений. А перелік підстав припинення статусу біженця, викладений у статті 1 Конвенції, значно розширений. При цьому в пункті 5 частини 1 зазначеної статті відсутнє посилання на добровільність отримання біженцем притулку чи дозволу на постійне проживання в іншій країні, наявну, до речі, в

інших підставах втрати статусу. В цьому разі будь-яка держава без відома біженця і всупереч його волі може надати йому притулок або дозвіл на постійне проживання, і після видворення біженця до неї з України передати його державі походження.

Очевидно, що зазначені обставини мають враховуватись і судами під час розгляду адміністративних справ щодо оскарження зазначених рішень, прийнятих відповідними суб'єктами владних повноважень. Відповідно до частини 2 статті 3 КАСУ, якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, передбачено інші правила, ніж встановлені цим Кодексом, застосовуються правила міжнародного договору. Враховуючи зазначене, суди в Україні мають застосовувати положення Конвенції «Про статус біженців», а не положення Закону № 3671-VI.

Окремої уваги заслуговує аналіз питання про природу такого заходу, як позбавлення біженців їхнього статусу. Власне, ми маємо отримати відповідь на запитання, чи можна цей захід вважати заходом адміністративної чи іншої юридичної відповідальності?

Особливістю адміністративної відповідальності біженців, порівняно з громадянами України, є те, що біженці є спеціальним суб'єктом у певних складах правопорушень, при цьому, з одного боку, досліджувана категорія осіб не може бути суб'єктом окремих складів адміністративних правопорушень, з іншого – суб'єктами певних адміністративних правопорушень можуть бути виключно іноземці-біженці. До останньої категорії правопорушень належать такі, що зазвичай пов'язані з порушеннями правил та умов перебування на території України.

У юридичній науці сформовано думку про те, що до спеціальних видів відповідальності біженців належить позбавлення таких осіб їхнього адміністративно-правового статусу, що є винятковим заходом юридичної відповідальності. Положеннями Закону № 3671-VI встановлено, що припинення статусу біженця відбувається внаслідок втрати або позбавлення такого статусу. Варто звернути увагу на те, що втрата статусу біженця, очевидно, не є адміністративним стягненням, а лише юридичним закріпленням того факту, що особа вже не потребує захисту в Україні з об'єктивних причин.

Деякі дослідники вважають, що, оскільки позбавлення особи статусу біженця є можливим тільки в односторонньому порядку з боку держави за протиправну діяльність біженців і є правовою санкцією, яка містить покарання, що змінює правовий статус особи та значно звужує її права, то позбавлення особи відповідного статусу є спеціальним видом адміністративної відповідальності. На нашу думку, такий висновок є досить суперечливим. Як відомо, передумовою настання адміністративної відповідальності є наявність у діяч особі складу адміністративного правопорушення – об'єкта, суб'єкта, об'єктивної та суб'єктивної сторін, при цьому адміністративне стягнення є мірою покарання за відповідне правопорушення. Однак такі правопорушення Кодексом України про адміністративні правопорушення не визначаються, а отже, позбавлення статусу біженця навряд чи можна назвати адміністративним стягненням.

Крім того, в окремих положеннях КУпАП передбачено відповідальність і відповідні санкції за вчинення дій щодо порушення громадського порядку, а також дій, спрямованих проти здоров'я осіб. Позбавлення особи статусу біженця на підставі вчинення таких правопорушень може розглядатися як застосування до особи додаткового адміністративного стягнення. Ба більше, позбавлення особи статусу біженця настає у зв'язку з порушенням не тільки законодавства про біженців, а й положень інших галузей

права. Отже, питання про природу позбавлення особи статусу біженця є досить суперечливим і потребує глибокого вивчення з позицій саме теорії адміністративної відповідальності у розрізі дослідження співвідношення понять «відповідальність», «заходи державного примусу», «санкції», «стягнення», можливість застосування до порушника одночасно різних видів відповідальності (кримінальної, адміністративної тощо), а також виокремлення видів адміністративної відповідальності.

Іншим проблемним питанням судового розгляду справ щодо статусу біженців є визначення форми адміністративного судочинства. Як відомо, адміністративне судочинство здійснюється у формі загального та спрощеного провадження. Останнє передбачене для розгляду справ незначної складності (стаття 12 КАСУ). Пункт 11 частини 6 статті 12 КАСУ визначає, що справами незначної складності є справи щодо перебування іноземців або осіб без громадянства на території України. Частина 3 статті 20 КАСУ, розмежовуючи предметну підсудність, хоча і не прямо, але відносить справи щодо затримання іноземців або осіб без громадянства до вирішення питання про визнання їх біженцями або особами, які потребують додаткового захисту в Україні, до справ, пов'язаних із перебуванням іноземців та осіб без громадянства на території України. В окремих випадках суди застосовують цю норму і для визначення форми судочинства, і у справах щодо статусу біженців. Інакше кажучи, справи про визнання протиправним і скасування рішення про відмову у визнанні біженцем, зобов'язання вчинити певні дії (визнати особу біженцем) вони відносять до справ незначної складності. Ми з такою думкою не можемо погодитися через те, що справи щодо статусу біженців не охоплюються визначенням пункту 11 частини 6 статті 12 КАСУ з таких підстав. По-перше, біженці є іноземцями, але із спеціальним правовим статусом, визначеним відповідно до закону, тобто іншим суб'єктом права. Отже, учасник спору – суб'єкт права – різний у цих категоріях справ. По-друге, предметом спору відповідно до норм пункту 11 частини 6 статті 12 КАСУ є питання перебування, а справи щодо статусу біженців, по суті, стосуються не перебування, а визнання певного правового статусу – статусу біженця. Отже, справи щодо статусу біженця не є справами незначної складності та мають розглядатись у загальному порядку судами України.

Висновки. Адміністративно-правовий статус біженців характеризується потрійністю, отже, адміністративно-судові справи за їхньою участю можна поділити на справи щодо спорів стосовно їхнього спеціального статусу біженця, щодо їхнього статусу як іноземців, а також щодо правовідносин, якими їхній правовий статус пріврівнюється до громадян. Законодавство України щодо біженців містить певні розбіжності з міжнародними актами, включно з Конвенцією ООН «Про статус біженців», зокрема, це стосується переліку підстав припинення статусу біженця та осіб, яким статус біженців не надається. Це вимагає від судів використовувати норми частини 2 статті 3 КАСУ щодо вирішення правової колізії шляхом застосування примату міжнародного договору. Крім того, окремої уваги законодавця вимагає врегулювання суперечливих положень КАСУ та Закону № 3671-VI щодо строків звернення до суду. Питання про природу позбавлення особи статусу біженця є досить суперечливим і потребує глибокого вивчення з позицій саме теорії адміністративної відповідальності у розрізі дослідження співвідношення понять «відповідальність», «заходи державного примусу», «санкції», «стягнення». Врегулювання цих та інших теоретико-правових проблем і прогалин у законодавстві дасть змогу повніше реалізувати такий принцип адміністра-

тивного судочинства, як верховенство права щодо біженців, та оперативніше реагувати на виклики сьогодення.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2012. № 16. Ст. 146.
2. Закон України «Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців». *Відомості Верховної Ради України* від 26 квітня 2002 р. 2002. № 17. Ст. 118.
3. Римаренко Ю.І. Міжнародне міграційне право. Київ : КНТ, 2010. 608 с.
4. П. 19 Постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про внесення змін і доповнень до Постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України від 25 червня 2009 р. N 1 «Про судову практику розгляду спорів щодо статусу біженця, видворення іноземця чи особи без громадянства з України та спорів, пов'язаних із перебуванням іноземця та особи без громадянства в Україні», зі змінами і доповненнями, внесеними Постановою Пленуму Вищо-

го адміністративного суду України від 20 червня 2011 р. N 3» від 16 березня 2012 р. N 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003760-12>.

5. UNHCR Агентство ООН в справах біженців. Інформаційна довідка. Вересень 2019. URL: https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2019/09/2019-09-UNHCR-UKRAINE-Fact-Sheet-FINAL_UKR.pdf.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Герасименко Євген Станіславович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Gerasymenko Yevgen Stanislavovych – Candidate of Law Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Administrative Law Department of Taras Shevchenko National University of Kyiv

yevgegeras@gmail.com

